

GENERATIV ARTIFICIAL INTELLIGENCE-IMIK ATUINISSAMUT ILITSERSUUT

Uuma ilitsersuutip allaaserai atuarfiup tunngaviumik GenAI-imik atuinermi qanoq iliortoqassanersoq, qanorlu ilisoqassannginnersoq.

Atuineq akuerisaq

GenAI-ip atorreqarnissaa akuerisaavoq oqaatsinik atuinermi ikiuutitut, oqaaseqatigiit nammineq allatavit ingerlannerini imaluunniit pitsaanerulernissaannut. Uani GenAI-imik atuinerup kukkunaveersarneq – grammatik-imut sakkussanik atuinerup naleqqatigaa, taamaattumik taasariaqanngilaq GenAI atorsimallugu. Taamaallaalli nassuiaammi allaannassavat.

Inerteqqutaanngilaq GenAI paasissutissanik aallarniutaasunik sammisassanik imaluunniit ujarlernerneq siulleg sammisamut tunngasumik ujarliutitut atussangaanni. Taamatut aallarniutaasumik ujaasisimaguit suliamik ilisimasassarsiorlutillu attavissat naniniarnerinut, taamaasillutillu nammineq mississueqqissaarnerit naammassininnaangussaait. Nassuiaruk, misissueqqissaarit paasissutissat pissarsiaavit suliarinerini. Atuarfiup innersuutinngilaa assiliinnariarlugu nuutinissaa. Illilli nammineq oqaaseqatigiiliussaait paasisatit aallavigalugit, pisariaqanngilaq nassuiaanissat GenAI atorsimaneramik. Taamaallaat nalunaarusiuinnartussaavutit GenAI atorsimallugu.

Malugiuk

Outputti ChatGPT-ip (sakkullu allat) pilersitaat, tamatigut eqqortuuneq ajorput, assigiingissitaarsinnaallutillu apeqqutaalluni qanoq sukkatigisimaneq. ChatGPT sakkutut tatiginangilaq paasissutissanut pivisorpalaartunut. Uppernarsaqqartassavat paasissutissat pilersitatit paasiniaavissannut paasiniaaffiginnginneranni.

Piginngisamik piginnittusaarneq pingitsooruk

Eqqumaffiqeassaaq, ChatGPT-imiik massakkut atuuttumiik pilersitsiniarnerit, allanillu allatanik AI-imiik sakkut atorlugit ilaatigut fiktiv-iusarmata. GenAI-miik tigusat ersinngitsuusaartarput tusarfiit

amerlasuutigut ersinngikkaangata, tamassumalu piginnittuusaartarneq pilersissinnaasarlugu taamaammat. GenAI allat suliannik pilersinneqartarpoq.

Atuinermut akuerisamat assersuut

- Isumassarsiornermi, allatanik immikkoortuliornermi, allatanik eqikkaaneq, taaguutiniq nalunartumik nassuiaaneq, program-ilornermi suliassat, data-mik misissueqqissaarneq, ilutsinillu pilersitsineq.
- Utertitsiffigineqarnissamat/aaqqissuussinermit, allatanik kukkunersiuinermi, erseqqissuliornermilu imaluunniit sannaq
- Assersuutiniq pilersitsinermi inuussutissarsiornermit tunngasunik suliani, imaluunniit piviusumik suliani allani assersuusiomermit.

Assersuutiniq piviusunik takusigit, immersugassap "GenAI-imik atuinermit nassuiaat" -ip atornissaanut nassuiaatiginissaanullu atugassanik.

Imatut iliortoqassaaq

- GenAI-imik atuisimaneq nalunaarutigineqassaaq, tamanna pissaaq atuarfiup GenAI-imik atuinermit nalunaarusiaa atorlugu, taanna aaneqarsinnaavoq atuarfiup nittartagaatigut, GenAI Politik-ip ataani.
- Apeqqusertuaannaruk – assersuutigiuannarullu GenAI-imiik pisut allanut tusakkanut paasisanullu, soorlu atuakkaniik. Tamakkua eqqarsaatit mislitsinnermi suliaqarnermi attuumassuteqarpata allaaserineqarsinnaapput.
- Nalunaarsuigit, assersuummik pilersitsisimaguit suliamut GenAI atorlugu. Taamaasilluni ilinniartitsisoq piginnaasannik naliliisinnaanerussammat. Erseqqissaagit makuninga:
 - Suliassap allaaserinerani: Piviusumik suliaq pilersinneqarpoq ChatGBT(OpenAI, 2025) atorlugu.
 - Atuakkat allattorsimaffiani; OpenAI. (2025). *ChatGPT* (januar 2025 version 03-mini). [Large Language Model]. <https://chat.openai.com>
- Eerseqqissaruk, GenAI-imiik aasamik assimik atuinerit:
 - Allaaserisami suliassami: [assip ataani](Midjourney, 2023).
 - Atuakkat allattorsimaffiani: Midjourney(2023). *Midjourney* (december 2023 version). [Text-to-image model]. <https://midjourney.com>

Makkua inerteqqutaapput

- GenAI-imeersumik paasisannik, kisiannili, taamaattumik misissoqqissaarnissaartaassavat GenAI-imiik paasisat allat tusakkavit paasiniarnissaa, soorlu atuakkat, allaaserisat il.il.
- GenAI pisinnaatigut opgave imaluunniit misilitsissutissat allatsillugu. Tassa imatut paasillugu allataq toqqaannaq assilillugu, suliareqqaangikkaluarlugu. Nammineq sulia tillit nammineerlutit suliaaraat.
- Nammineq pitit imaluunniit allat inuttut paasissutissatut pissarsiai atussanngilatit, allatatut, regneark-imi data-t allalluunniit. Aammattaat paasissutissat isertuussanik suliffeqarfinneersunik ilinniartutuut suleqatigisatit avitsiqateqarsinnaangilatit.
- GenAI misilitsinnernut atorlugu, ilinniartitsisuniik ilisimatitsissutigereeraluaraat GenAI imaluunniit GenAI assigisaanik misilitsinnernut atueqqusaangitsoq.

Siunnersuutit pitsaasut

- Atuarfiup politikia GenAI pillugu nittartakkamiittoq iserfigiuk
- GenAI-imi sakkussat atukkatit ilinniakkat periarfisatigut ajutoorfissanullu. Soorlu bias, censur aamma konfabulation¹
- GenAI-imik atuinerit uneqqariffigiuk, atuaqatitit ilinniartitsisullu peqatigalugit eqqartuigit GenAI atorneqarnera pillugu.
- GenAI atorlugu paasisassarsiorit, opgave-liavilli eqqarsaatiginera iluaqutissarsiortumik apeqqusersoruk. Allatut allallugu, GenAI atoruk ilinniarninni, eqqarsatiginerani, allanullu suleqateqarnermi, kisiannili peqquserlunnermuungitsoq.
- GenAI atornagu allannissamut piukkunnarsarit. Oqaaseqatigiillioqqaarit. Taamaasillutit piginnaasannik eqqarsaativillu imarisaanik sananeqarnissaanillu misilitsissutissannik piukkunnarsarsinnaavutit.
- Piginnaasannik paasinnitaatsillu aallaavigalugit suliannullu nammineersinnaanerit pillugu naliliiffigineqassaait.
- Assersuutigalugu GenAI program-iliornermi data-nillu misissueqqissaarnermut atussangukku, pingaartuuvoq kode-lersuineq misissueqqissaarnermilu tungavilersussangakkit.

¹ Konfabulation er, når en GenAI-model genererer overbevisende, men unøjagtige oplysninger, ofte fordi den forsøger at udfylde manglende data uden at have reel viden.